

TMMOB ULUSLARARASI CBS KONGRESİ 2017 SONUÇ BİLDİRGESİ

Uluslararası CBS Kongresi 2017 Kongresi 225 delege, 212 doğal delege, 158 katılımcı, 171 öğrenci olmak üzere, toplamda 766 kişinin katılımı ile 15-18 Kasım tarihlerinde Adana Çukurova Üniversitesinde gerçekleşmiştir. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve ilgili konularında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, yerel yönetimler ve üniversitelerden farklı meslek disiplinlerine tabi mühendis, mimar, şehir plancısı ve akademisyenler kongreye yoğun ilgi göstermiştir.

Kongrede, bilim kurulu değerlendirmeleri sonucuna göre 45 adeti sözlü bildiri, 30 adeti poster bildiri olarak kabul edilmiştir. Bu bildirilerden 36 adeti 2 paralel teknik oturumda, 5 adeti son gün gerçekleşen en iyi bildiri oturumunda sunulmuştur. En iyi sözlü bildiri ve en iyi poster seçimleri yapılmıştır.

Kongre sabahları paralel teknik oturumlar öğleden sonraları da 2 adet panel şeklinde programlanmıştır. Altı adet panelde Dünya ve ülkemiz ölçeğinde CBS ilgili alanlarındaki öncelikli konu ve sorunları tartışılmıştır. Gerek sözlü bildiriler ve gerekse panel oturumlarında salonlardaki izleyici katılımları ve katkıları, oldukça tatmin edici bir düzeyde gerçekleşmiştir.

Kongrede sunulan bildiriler panellerde tartışılan konular ve alınan katkılar itibarıyla Kent ve ülke yönetimi ölçeğinde, münferit olumlu gelişmeler yanında, Ülkemizde halen çağdaş ve demokratik yönetim tarzlarının benimsenmesi adına çok temel eksiklik ve sorunların olduğu kongrenin en temel bulgularından biri olmuştur. Ülkemizin ve kentlerimizin "sürdürülebilir gelişme" ilkeleri doğrultusunda yönetilebilmesi için CBS ve ilgili teknolojilerin kullanımının öncelikler dahilinde ve doğru metodolojilerle yaygınlaştırılması için gerekli yasal mevzuat hazırlanmalıdır.

Kongrede ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Açık veri, Ulusal Konumsal Veri Altyapısı

Ülkemizde 20 yılı aşkın bir süredir bir türlü kurulamayan Ulusal Konumsal Veri Altyapısı (UKVA) / TUCBS ihtiyacı artık kent planlamadan afet ve acil durum yönetimine her alanda çok yoğun bir biçimde hissedilmektedir. UKVA, bu alanda kaybedilen zamanın telafi edilebilmesi ve gelişmiş ülkelerin hızına bir an önce erişilebilmesi adına, Dünya genelinde halen başlıca eğilimlerden biri olan "Açık Veri" girişimleri ile birlikte düşünülerek acilen "kullanılabilir" bir boyuta taşınmalıdır. Ya da daha radikal ve stratejik bir yaklaşımla, UKVA ya da başka KVA girişimleri ile daha fazla zaman kaybedilmemesi adına, bu girişimlerin tümüyle terk edilerek doğrudan açık veri girişimlerinin başlatılması tercih edilmelidir. 21 Eylül, 2016 tarihi itibarı ile, 2014 ten beri üst üste iki yıl, bir "açık veri Ulusal Eylem Planı" sunamadığı için, Dünya genelinde bütün ülkelerin üye olduğu "açık devlet ortaklığı" (Open Government Partnership) üyeliği askıya alınan Türkiye, acilen anılan eylem planını sunarak üyelik hakkını geri kazanmalı, konumsal ve konumsal olmayan verileri kapsayacak şekilde Ulusal "Açık Veri" girişimini acilen başlatmalıdır.

Veri Altyapıları ya da açık veri stratejileri, "Bilgi Toplumu" olmanın, "çağdaş yönetimler" tesis edilebilmesinin temel gereksinimleri olmasının yanında, ekonomik kaynak yaratılması bakımından da dünya genelinde ana eğilimlerden olmuştur. Örneğin bu stratejiler, dünya genelindeki eğilimlerden biri olan ve Türkiye`de de konuşulan "akıllı kentler" in de temelidir. Geçen on yılda sıkça dillendirilen ancak bir türlü işlerlik kazanamamış "Kent Bilgi Sistemleri" nin de temelidir. Açık verinin ekonomik değeri konusunda çok sayıda çalışma vardır. Bu çalışmalardan birine göre kamunun elindeki verinin değeri ABD` de 750 milyar Euro, Avrupa `da 68 milyar Euro, İngiltere`de 6 milyar sterlin dir. Türkiye için 5 milyar Euro abartı olmayacaktır. Dolayısıyla açık veri, ülkemiz için hayati önem taşıyan bir konudur.

Bu bağlamda CBS Genel Müdürlüğü UKVA, Açık veri ve ülke yönetimi politika önceliklerini birlikte değerlendirerek bir acil eylem planı hazırlamalı, faaliyetlerini bu plan ve yasal sorumlulukları dahilinde yerine getirebileceği önlemleri almalıdır.

Konumsal Veri Altyapıları (KVA) bağlamında Kongre`de dile getirilen önerilerinden biri de, UKVA`nın halen kurulamamış olduğu, yakın gelecekte kurulmasının olası görülmediği ülkemiz koşullarında, TMMOB bağlı odalarının kendi yaptıkları işlerden elde ettikleri verileri sunacak bir konumsal veri altyapısı üzerinde çalışabileceği idi. Bu, değerli ve üzerinde çalışmayı hak eden, yasal boyutu da olan bir konudur. TMMOB`nin kaynak ayırmayı düşünmesi durumunda böyle bir çalışma başlatılabilir.

Kamu projeleri ve özel sektör

Kamu projeleri dünyada kabul görmüş metodolojilere göre yönetilmelidir. Kamu proje sonuçları şeffaf bir şekilde izlenebilir olmalıdır. Kamu, ülke yönetimi politikaları doğrultusunda koordinasyon ve denetime odaklanmalı, bu alanlarda kendini geliştirecek önlemleri almalı, özel sektörün gelişiminin ve büyümesinin önünde engel teşkil edecek uygulamalara gitmemelidir.

Tüm kamu ihaleleri, "yüklenici statüsü" ayırımı gözetmeksizin, uluslararası standartlara uygun ""içerikte olması beklenen ve 2017 yılında yenilenmesi planlanan KİK e tabi süreçlerle yönetilmelidir.

Kamu projelerinin sonuçlarının izlenmesine olanak tanıyacak yöntem ve mekanizmalar geliştirilmelidir.

Kent Yönetimi, planlama ve plan uygulama

Kent planlama, nazım imar planları ve çevre düzeni planları mutlaka veri altyapıları desteğinde yapılmalıdır. 3B Kent Modellerinin üretim ve kullanımı teşvik edilmeli, kent yönetimi ile ilgili kararların alınmasında bu modeller kullanılmalıdır. İmar planlarının yapımı, uygulanması, değiştirilmesi, plan uygulama kararlarının yönetilmesi ve yapı denetimi gibi işlevler 3BKM ler temelinde yürütülmelidir. İstanbul gibi, kültürel mirasın hayati önem taşıdığı kent ve yerleşimlerde yapı ruhsatlandırılmaları 3BKM ler üzerinden yapılacak konumsal analizler temelinde sağlanmalı ve bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Böylelikle son yıllarda sıkça duyulan, İstanbul Zeytinburnu 16:9 kuleleri gibi durumlar ile ilgili süreç en başından doğru yönetilebilir, ilgili binaların ruhsatlandırılmaları "siluet analizleri" temelinde gerçekleştirilebilirdi.

Yapı denetimleri, Bina Bilgi Modellemesi (BIM) teknolojileri temelinde ve 3B olarak yürütülmeli, TMMOB çatısı altındaki meslek disiplinleri yapı denetimindeki işlevleri ile orantılı rol, sorumluluk ve ücretlendirmeye tabi olmalıdır. Yapı denetimi verileri veri tabanlarında tutulmalı açık veri olarak ya da belirli veri altyapıları üzerinden anlık olarak erişilebilir olmalıdır.

Ülkemizde geçmiş yıllarda Soma ve Ermenek`te yaşanan maden facialarının önüne geçilebilmesi adına, madencilik işletmeleri gibi kritik işletmelere ait yapı denetimlerinin de BIM ve 3B temelinde yapılması, denetim sonuçlarının veri tabanlarından şeffaf bir biçimde ilgililere erişilebilir kılınması kaçınılmazdır.

Kentsel Dönüşüm projeleri kaynak ihtiyacındaki ülkemizde önemli bir finansal kaynağı tüketir durumdadır. Oysa kentlerimiz en başından doğru yönetilse idi, kentsel dönüşüme ayrılan kaynaklar ülkemizin pek çok acil ihtiyacı için kullanılabilirdi. Diğer yandan, bugün bu projeler uygulanırken bir yandan da bugünün kentleri yanlış planlama ve plan değişikliği süreçleri ile yarının kentsel dönüşüme muhtaç kentleri durumuna düşürülmektedir. Bu durumun önlenmesi için, gerek planlama ve gerekse plan uygulama süreçlerinde veri ihtiyaçlarının ilgili KVA lar üzerinden sağlanması ve CBS teknolojilerinin bu süreçlerde kullanılması kaçınılmazdır. Bu durum kentsel dönüşüm projelerinin tasarım ve yönetim süreçleri için de

geçerli olmalıdır. Diğer bir anlatımla, kentsel dönüşüm proje alanlarının belirlenmesi ve proje yönetimi süreçleri de KVA ve CBS desteğinde yürütülmeli ve kentsel dönüşüm projeleri ilgili tüm veriler açık veri olarak Web üzerinden kullanıcılara sunulmalıdır.

Taşınmaz Değerleme

Taşınmaz değerlendirme, konumsal veri altyapıları (KVA) desteğinde yapılmalıdır. Değerlemeye esas veriler, sorumlusu kurum ya da taraflarca Web üzerinden "açık veri" olarak ya da değerlendirme amacına yönelik oluşturulacak bir ya da daha çok KVA üzerinden sunulabilir hale getirmeli ve sunulmalıdır. Bu sayede verilere anlık erişim değerlendirme işleminin hızını artıracak ve verilerin doğruluğunun denetlenebilmesine olanak tanıyacaktır. Doğal olarak bu durum, taşınmaz değerlendirme alanındaki en temel sorun olan sonuç olarak elde edilen değerlerin ne kadar "doğru" ya da "tutarlı" olduğunun ifade edilmesine dair bir çözüm sunamaz. Bu durumda da aynı taşınmaza ait çok farklı değerler hukuki olarak geçerlik kazanabilir. Öyle ki kamulaştırma projelerinde % 95 anlaşmama oranları ile vatandaşların yargı yoluna başvurduğu ve sonuçta idarenin önerdiği değerlerin çok üzerinde değerleri elde edebildiği bilinen bir gerçektir. Taşınmaz değerlendirme alanındaki bu temel sorunun çözümü ve bir taşınmaz için elde edilecek değerlerin en azından belirli sınırlar içinde kalmasını zorlayacak teknik ve yasal bir altyapının süratle hazırlanması ve hayata geçirilmesi gereklidir.

Yerel yönetimler ve MAKS projesi

Yerel yönetimlerin numarataj verileri kent konumsal veri altyapılarının en temel bileşenlerinden biridir. Yerel yönetimlerin açık veri olarak ya da başka lisanslamalarla sunabilecekleri "pazar değeri" olan bir veridir. Ancak numarataj verilerinin gerek oluşturulması ve gerekse güncel tutulması, yerel yönetimlerin yetersiz kaldığı konulardan biridir. Daha önce bazı yerel yönetimlerin numarataj veri setlerini oluşturma amacıyla çeşitli ihaleler düzenlemişlerdir. Ancak güncelleme modellerinin olmayışı nedeniyle veriler zamanla güncelliğini yitirmiştir.

Ulusal Adres veri tabanı (UAVT) nin konumsal bileşenden yoksun tasarlanmış olmasının yarattığı sorunların çözümü adına, UAVT nin konumsal bileşeni de içermesi amacı 2011`de başlatılan Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS) projesinde öncelik yazılım tarafına verilerek bazı pilot uygulamalar yapılmıştır. En son ASELSAN ile T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında "Mekânsal Adres Kayıt Sistemi Veri Üretimi ve Yaygınlaştırma Projesi" kapsamında, 31.12.2015 tarihinde 372.881.356 TL bedelli bir sözleşme imzalanmıştır.

Numarataj verilerinin toplanması ve güncel tutulmasının halen ASELSAN tarafından yürütülen proje gibi Türkiye geneline yönelik projeler ile çözülmeye çalışılması pek çok açıdan doğru bir proje modeli değildir. Burada en temel problem, numarataj veri setlerinin ülke genelinde tamamlanmasında bugüne kadar yaşanan ve bu proje modeli ile de yaşanmaya devam edecek olan gecikmedir. Bu gecikmenin bir maliyeti vardır ve zaten kaynak ihtiyacında olan ülkemiz ekonomisi için bu değerlidir. Ülke geneline hitap eden bu tarz projelerde doğal olarak pilot iller olmakta bu da pilot kapsamında olmayan iller için gecikme anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, bu tarz proje modelleri, ülkemizin "Bilgi Toplumu" olma yolundaki ilerlemesini sekteye uğratmaktadır. Bu nedenle numarataj işi tek bir proje yerine her bir yerel yönetimin sorumluluğuna bırakılmalı, yerel yönetimlerin bunun için gerekli kaynağı ayırmalı ve sorumluluklarını kendi imkanları ya da harita mühendisliği özel sektörü aracılığı ile yerine getirmelidir. Bu sorumluluklarını yerine getirmeyen yönetimlere yasal yaptırım uygulanmalıdır. Numarataj verileri konusunda yeni bir yasal

düzenleme yapılmalı, bu düzenlemede numarataj verilerinin açık veri ya da ücretli veri olarak Web servisleri ile sunulması da yer almalıdır.

Tarım, Çevre ve doğal kaynakların yönetimi

Ülkemiz için hayati önem taşıyan tarım politikalarının belirlenmesi ve uygulanması süreçlerinde, çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir gelişme ilkeleri doğrultusunda yönetilmesinde, KVA lar, uzaktan algılama, fotogrametri, LİDAR, İHA gibi Coğrafi Bilgi teknolojileri aktif olarak kullanılmalıdır. İklim değişikliğine göre ürün politikaları belirlemeden, gıda güvenliğine, hassas tarımdan arazi değerlemesine pek çok uygulama için gerekli veri setlerinin üretimi ve üretilen verilerin açık veri olarak ya da KVA lar üzerinden kullanıcılara sunulması için gerekli teknik ve yasal altyapı hazırlanmalıdır. Ülkemiz tarımı ve ekonomisi için çok önemli olan tarım arazilerinin işletilmesi ve bu bağlamda, toprak kanunu ve arazi edindirme konularındaki politikaların da yine ilgili veri altyapıları desteğinde ve ülkemizin bölgesel farklılıklarını da gözeten "arazi kullanım planlaması" temelinde yürütülmesi esastır. Bu bağlamda tarım arazilerinin kayıt altına alınması ile ilgili Çiftçi Kayıt Sistemi gibi projeler eksiklikleri giderilerek ilgili kullanıcılara Web servisleri ile bilgi sunacak duruma getirilmelidir.

CBS Eğitimi ve CBS uzmanlığı

Son yıllarda CBS alanında gündemde olan konulardan biri de CBS uzmanlığı/operatörlüğü konusu olmuştur. Bu konunun, bugüne kadar yapılmış olan çalışmalardan farklı, yeni bir yaklaşımla ele alınması kaçınılmazdır. Bu yeni yaklaşımın öncelikle, önceki çalışmaların en temel eksikliği olan, ilgili ihtiyacın açık bir biçimde ortaya konamamış olması problemini çözmesi gerekir. Buna göre, hangi iş kollarında ne tür uzmanlıklara ihtiyaç olduğu belirlenmelidir. Çünkü ülkemizde üniversitelerin harita – geomatik mühendisliği bölümlerinde ve meslek yüksekokullarında (MYO) CBS ile ilgili eğitim programları zaten mevcuttur. İlgili iş ya da projelerin eleman ihtiyaçlarının tanımlanmasında, anılan bölüm veya MYO mezunu olma koşulunun belirtilmesi, projelerdeki CBS uzmanlığı/operatörlüğü bağlamındaki ihtiyaçları karşılamaya yeterlidir. Diğer yandan, anılan bölüm/MYO mezunlarının son yıllarda artan işsizlik oranları, CBS uzmanlığı/operatörlüğü gerektiren projelerin sayısındaki artış oranı dikkate alındığında, Ülkemizde CBS uzmanlığı/operatörlüğü alanında bir eleman açığının olduğunu söylemek zordur. Bununla birlikte, eğer anılan verileri ve bunların gelecekle ilgili projeksiyonlarını irdeleyecek teknik çalışmalar, söz konusu ihtiyacı somut olarak ortaya koyabilirse, bu durumda uluslararası eşdeğerleri ile uyumlu bir "Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ)" tanımlanmalı, uzmanlık alanları ve buna uygun eğitim içeriklerinin belirlenmesinde ilgili uluslararası akademik ve pratik çalışmalar esas alınmalıdır. Örneğin, uzmanlık alanlarının belirlenmesinde 2006 yılında ABD de tamamlanan BoK (Body of Knowledge) ve 2016 da AB düzeyinde gerçekleştirilen GI-N2K projesi sonucu ortaya çıkan revize edilmiş BoK esas alınmalıdır. Üniversitelerin Harita-Geomatik mühendisliği bölümleri ve CBS eğitimi veren MYO mezunlarının UYÇ deki denklik durumları belirlenmeli, bu mezunların CBS konusunda hiçbir eğitimi olmayanlarla eşdeğer tutulmasının önüne geçilmelidir.

Saygılarımızla.

TMMOB

HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI